

Sự cần thiết và một số biện pháp giáo dục phòng chống xâm hại tình dục cho học sinh trung học cơ sở tỉnh Nghệ An

Lê Thị Hoài Chung

Ban Tuyên giáo Tỉnh ủy Nghệ An
309 Võ Nguyên Hiến, thành phố Vinh,
tỉnh Nghệ An, Việt Nam
Email: hoaichungbs@gmail.com

TÓM TẮT: Thời gian gần đây, Nghệ An là một trong những tỉnh báo động về tình trạng xâm hại tình dục trẻ em. Công tác phòng, chống xâm hại tình dục cho trẻ trở nên quan trọng hơn bao giờ hết, đặc biệt là việc giáo dục kỹ năng cho trẻ để tự bảo vệ chính mình. Trên cơ sở làm rõ các khái niệm cơ bản, sự cần thiết và nội dung giáo dục phòng chống xâm hại tình dục, bài báo đề xuất 6 biện pháp để nâng cao hiệu quả giáo dục phòng chống xâm hại tình dục cho học sinh trung học cơ sở tỉnh Nghệ An, đó là: *Đẩy mạnh các hoạt động truyền thông, tuyên truyền về phòng chống xâm hại tình dục cho học sinh trung học cơ sở; Tổ chức các hội thi tìm hiểu về phòng chống xâm hại tình dục cho học sinh trung học cơ sở; Xây dựng các tình huống về phòng chống xâm hại tình dục để học sinh trung học cơ sở xử lý; Đánh giá nhanh kiến thức, thái độ, hành vi về phòng chống xâm hại tình dục của học sinh trung học cơ sở; Phát huy hiệu quả của công tác tham vấn học đường; Tăng cường sự phối hợp giữa nhà trường và gia đình trong giáo dục phòng chống xâm hại tình dục cho học sinh trung học cơ sở.*

TỪ KHÓA: Xâm hại tình dục; phòng chống xâm hại tình dục; giáo dục phòng chống xâm hại tình dục.

→ Nhận bài 05/4/2020 → Nhận bài đã chỉnh sửa 24/4/2020 → Duyệt đăng 15/5/2020.

1. Đặt vấn đề

Thời gian gần đây, trên cả nước đã xảy ra hàng loạt vụ xâm hại tình dục (XHTD) trẻ em, gây ra nhiều bức xúc và hoang mang trong dư luận xã hội. Chỉ trong 6 tháng đầu năm 2019, tổng đài quốc gia bảo vệ trẻ em đã tiếp nhận hơn 300.000 cuộc gọi đến, tư vấn cho gần 6.800 ca, can thiệp hơn 200 ca. Trong đó, số trẻ em bị XHTD chiếm 30%. Theo số liệu của Bộ Công an, trong năm 2016 và 2017 có 28 tỉnh, thành phố có từ 30 đến 110 trẻ em bị xâm hại. Đáng chú ý là, trẻ em bị xâm hại bởi chính người thân trong gia đình là bố đẻ, bố dượng, họ hàng chiếm tỉ lệ cao với hơn 21%, gần 60% bị xâm hại bởi người quen, hàng xóm. Thống kê của Bộ Lao động, Thương binh và Xã hội cũng cho thấy, từ năm 2015 đến tháng 6 năm 2019, toàn quốc xảy ra 7.829 vụ xâm hại trẻ em.

Nghệ An là một trong những tỉnh báo động về tình trạng XHTD trẻ em. Theo Báo cáo kết quả công tác phòng, chống xâm hại trẻ em trên địa bàn tỉnh Nghệ An, giai đoạn 2015 - 2019 của Ủy ban nhân dân tỉnh và Kế hoạch hành động phòng, chống bạo lực, xâm hại trẻ em trên địa bàn tỉnh Nghệ An giai đoạn 2020 - 2025, từ đầu năm 2019 đến nay, toàn tỉnh Nghệ An xảy ra 30 vụ XHTD, tăng gấp đôi so với cùng kỳ năm 2018. Trong đó, 10 vụ hiếp dâm người dưới 16 tuổi, 5 vụ dâm ô người dưới 16 tuổi, 2 vụ cưỡng dâm và 8 vụ giao cấu với người

đủ 13 tuổi đến dưới 16 tuổi.

XHTD trẻ em để lại nhiều hậu quả nặng nề, ảnh hưởng tiêu cực đến sự phát triển lâu dài của trẻ, đó là những tổn thất về thể chất và tinh thần, ảnh hưởng đến khả năng học tập, sự hòa nhập xã hội và thậm chí có thể hủy hoại cuộc sống của các em. Đây thực sự đã trở thành vấn đề rất đáng báo động. Thời gian gần đây, nạn nạn XHTD trẻ em ngày càng gia tăng, không chỉ ở vùng vùng sâu, vùng xa mà còn xảy ra phổ biến ngay tại các thành phố lớn... Nhóm trẻ bị XHTD diễn biến dưới nhiều hình thức khác nhau, ngày càng phức tạp cả về quy mô và tổ chức. Học sinh (HS) trung học cơ sở (THCS) là một trong những đối tượng bị XHTD. Các trường THCS trên địa bàn tỉnh Nghệ An đã có nhiều biện pháp giáo dục (GD) phòng chống nhằm giảm thiểu, đẩy lùi hiện tượng XHTD trẻ em. Tuy nhiên, công tác này còn gặp nhiều khó khăn và rào cản. Vì thế, cần thiết phải có các biện pháp nâng cao hiệu quả GD phòng chống XHTD cho HS THCS.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Một số khái niệm

2.1.1. Xâm hại tình dục trẻ em

Theo Tổ chức Y tế Thế giới (WHO): “XHTD trẻ em là sự tham gia của một đứa trẻ vào hoạt động tình dục mà đứa trẻ đó không có ý thức đầy đủ, không có khả năng

đưa ra sự chấp thuận tham gia, hoặc hoạt động tình dục mà đứa trẻ đó chưa đủ phát triển cả về mặt tâm sinh lý để tham gia và không thể chấp thuận tham gia, hoặc hoạt động tình dục trái với các quy định của pháp luật hoặc các thuần phong mỹ tục của xã hội”. Trẻ bị XHTD được chia thành 2 nhóm, gồm trẻ bị lạm dụng tình dục và trẻ em bị bóc lột tình dục. Cụ thể, trẻ bị lạm dụng tình dục là trẻ chưa trưởng thành, chưa phát triển hoàn toàn về thể chất và tâm sinh lý; Trẻ bị lôi cuốn, ép buộc vào các hoạt động tình dục hoặc bị hiếp dâm, cưỡng dâm.

Trẻ em bị bóc lột tình dục là trẻ em bị sử dụng để thỏa mãn những dục vọng của người lớn như buôn bán trẻ em, mại dâm trẻ em, văn hóa khiêu dâm, cưỡng dâm, ép buộc tham gia vào các hành vi loạn dâm, dâm ô. Cơ sở của sự bóc lột này là sự bất bình đẳng về quyền lực và sức mạnh về các mối quan hệ kinh tế giữa trẻ em với người lớn.

2.1.2. Phòng chống xâm hại tình dục

Phòng chống XHTD là những hành động phòng ngừa và phát hiện kịp thời những biểu hiện XHTD. Như vậy, trong phòng chống XHTD, có hai giai đoạn cơ bản là: giai đoạn phòng ngừa và giai đoạn phát hiện kịp thời những biểu hiện XHTD. Trong cả hai giai đoạn này, HS đều cần được cung cấp đầy đủ kiến thức, kỹ năng và có thái độ tích cực trong phòng chống XHTD.

2.1.3. Giáo dục phòng chống xâm hại tình dục

GD phòng, chống XHTD là một hoạt động có mục đích, có kế hoạch, được tổ chức một cách chặt chẽ nhằm hình thành ở HS kiến thức, thái độ và kỹ năng về phòng chống XHTD. Hoạt động này không chỉ diễn ra trong nhà trường, gia đình mà còn ở các cộng đồng HS sinh sống.

2.2. Sự cần thiết phải giáo dục phòng chống xâm hại tình dục cho học sinh trung học cơ sở tỉnh Nghệ An

2.2.1. Sự gia tăng các vụ xâm hại tình dục trẻ em ở Nghệ An

Số vụ XHTD trẻ em ở Nghệ An đang có xu hướng tăng và tính chất ngày càng nghiêm trọng. Theo báo cáo của Công an tỉnh Nghệ An, trong giai đoạn 2016 - 2018 và quý I năm 2019, toàn tỉnh đã phát hiện 71 vụ XHTD. Trong đó, 16 vụ dâm ô trẻ em, 23 vụ giao cấu với trẻ em, 32 vụ hiếp dâm trẻ em. Đau đớn hơn, đã có 4 em tử vong, 9 em có thai do bị XHTD và có 6 em phải bỏ học. Các vụ XHTD trẻ em đã biểu hiện sự suy thoái nghiêm trọng về đạo đức như vụ 7 đối tượng cùng thực hiện hành vi giao cấu và dâm ô với 1 trẻ dưới 16 tuổi tại thị xã Hoàng Mai, vụ 1 HS lớp 8 hiếp dâm bé gái lớp 2 tại huyện Nghi Lộc, vụ 1 đối tượng 67 tuổi thực hiện hành vi dâm ô với cháu bé 7 tuổi tại huyện Đô Lương... Qua

các vụ án được điều tra cho thấy, phần lớn các đối tượng thực hiện hành vi xâm hại trẻ em đều có mối quan hệ với người thân hoặc chính trẻ em bị xâm hại. Phương thức, thủ đoạn xâm hại rất đa dạng. Khi tiếp cận được trẻ, các đối tượng này dùng mọi thủ đoạn để thực hiện hành vi XHTD.

Theo báo cáo của Công an tỉnh, báo cáo kết quả công tác phòng, chống xâm hại trẻ em trên địa bàn tỉnh Nghệ An, giai đoạn 2015 - 2019 của Ủy ban nhân dân tỉnh và Kế hoạch hành động phòng, chống bạo lực, xâm hại trẻ em trên địa bàn tỉnh Nghệ An giai đoạn 2020 - 2025, hiện nay trên địa bàn Nghệ An có hơn 800.000 trẻ em, trong đó có gần 14.000 em có hoàn cảnh đặc biệt và có gần 75.000 trẻ em có nguy cơ rơi vào hoàn cảnh đặc biệt. Đây là những đối tượng có nguy cơ bị xâm hại nhiều nhất và cần được bảo vệ nhiều hơn.

2.2.2. Hậu quả của xâm hại tình dục đối với trẻ, gia đình và xã hội

XHTD trẻ em để lại nhiều hậu quả nặng nề, diễn tiến hết sức phức tạp, khó kiểm soát, ảnh hưởng tiêu cực đến sự phát triển lâu dài của trẻ, đó là:

- Khi bị XHTD, trẻ sẽ bị tổn thương về tinh thần: Có thể, trẻ bị hoảng loạn, sợ hãi, đau đầu, mất ngủ, có cảm giác bất an, giật mình, tưởng tượng ra hình ảnh kẻ xâm hại..., căng thẳng sau sang chấn, xuất hiện các triệu chứng lo âu, trầm cảm. Trẻ có những cơn tức giận bất thường và có các hành vi hung tính (đập phá đồ đạc, đánh người xung quanh,...), những biểu hiện thơ ấu hóa (mút tay, đá dầm khi đã lớn). Do đó, trẻ dễ bị mặc cảm, khó hoà nhập với xã hội, từ đó ảnh hưởng đến học tập và hạnh phúc lâu dài của trẻ. Nghiêm trọng hơn, sau khi bị XHTD không ít trẻ có suy nghĩ tìm đến cái chết.

- Những tổn thương về sức khoẻ và thể chất: Trẻ bị XHTD có thể bị tổn thương nặng nề tại bộ phận sinh dục như rách màng trinh ở bé gái, nhiễm trùng bộ phận sinh dục, chảy máu, bầm dập... và cũng có thể nhiễm các bệnh lây truyền qua đường tình dục (lậu cầu, HIV/AIDS, giang mai...). Với các em bé gái bị XHTD có thể khiến các em mang thai ngoài ý muốn dẫn đến phải nạo, phá thai gây nguy hiểm cho bản thân, là nguyên nhân dẫn đến vô sinh, ảnh hưởng trực tiếp đến sức khoẻ và tương lai hạnh phúc gia đình của các em sau này.

Thông thường, các em cảm thấy bế tắc vì xấu hổ, đau đớn, vì bị đe dọa. Các em không dám kể với cha mẹ, kể cả khi cha mẹ biết cũng không dám tố cáo đối tượng phạm tội hoặc có thì đã muộn, dẫn tới hậu quả và gánh nặng tâm lý càng nghiêm trọng hơn. Kẻ XHTD được thể lại càng có cơ hội ra tay. Tệ nạn này để lại hậu quả không chỉ ở bản thân trẻ, gia đình trẻ mà còn ảnh hưởng lớn đến nền tảng đạo đức xã hội, gây tâm lý hoang mang, lo sợ trong dư luận xã hội.

2.2.3. Học sinh trung học cơ sở còn thiếu các kiến thức về phòng chống xâm hại tình dục

Để phòng chống XHTD một cách có hiệu quả, trước tiên HS phải có kiến thức về vấn đề này. Tuy nhiên, qua khảo sát nhanh ở một số trường THCS trên địa bàn tỉnh Nghệ An, có thể thấy hơn 85% HS không có hiểu biết gì về XHTD. Mặc dù ở các cơ sở GD này, nhà trường cũng đã bước đầu quan tâm đến GD kỹ năng sống cho HS nhưng vấn đề XHTD và phòng chống XHTD trẻ em còn đang bị bỏ trống và tránh né. HS thiếu các kiến thức về cơ thể của chính các em theo giới tính, thiếu kiến thức về phòng chống XHTD. Vì thế, khi các vụ XHTD xảy ra đối với các em và người khác, các em không biết xử lý kịp thời nên thường dẫn đến những hậu quả đáng tiếc.

2.2.4. Học sinh trung học cơ sở chưa hình thành được thói quen giao tiếp và ứng xử hiệu quả với mọi đối tượng trong nhà trường, gia đình và cộng đồng

HS nói chung, HS THCS nói riêng thường xuyên giao tiếp và ứng xử với nhiều đối tượng khác nhau trong nhà trường, gia đình và cộng đồng. Trong nhà trường, HS giao tiếp, ứng xử với thầy, cô giáo, bạn bè và những người khác. Trong gia đình, HS giao tiếp, ứng xử với ông, bà, cha, mẹ, anh, chị, em ruột. Còn ở ngoài xã hội, HS giao tiếp, ứng xử với các đối tượng phức tạp hơn, từ hàng xóm, đồng nghiệp của bố, mẹ đến cả những người không quen biết. Tùy theo từng đối tượng mà HS có sự giao tiếp, ứng xử phù hợp. Nhưng trong thực tế, phần lớn HS THCS chưa hình thành được thói quen giao tiếp, ứng xử phù hợp, nhất là đối với những người không quen biết. Nhiều trường hợp các em bị XHTD là do “thiếu cảnh giác” đối với người lạ.

2.2.5. Khả năng ứng phó trước các tình huống để bảo vệ bản thân của học sinh trung học cơ sở còn hạn chế

Để bảo vệ bản thân, HS phải có khả năng ứng phó trước các tình huống. Không ít trường hợp HS bị bạo hành và XHTD là do các em thiếu khả năng ứng phó trước các tình huống. Nhiều em khi bị XHTD đã không biết ứng phó, từ chối lời đề nghị của người lạ, phản ứng lại nếu có người cố tình động chạm vào cơ thể khiến các em thấy khó chịu, tìm cách thoát ra khỏi sự khống chế của người lạ... Từ những lý do trình bày ở trên, có thể thấy được sự cần thiết phải GD phòng chống XHTD cho HS THCS tỉnh Nghệ An.

2.3. Nội dung giáo dục phòng chống xâm hại tình dục cho học sinh trung học cơ sở tỉnh Nghệ An

2.3.1. Giáo dục kiến thức về phòng chống xâm hại tình dục cho học sinh trung học cơ sở

Trong GD kiến thức về phòng chống XHTD cho HS THCS cần tập trung vào các kiến thức sau đây:

- *Kiến thức về các bộ phận trong cơ thể:* HS cần có

hiểu biết đầy đủ về các bộ phận trong cơ thể và vai trò của các bộ phận trong cơ thể, đặc biệt là những vùng nhạy cảm. Sự thiếu hiểu biết về các bộ phận trong cơ thể sẽ dẫn đến hiện tượng HS bị XHTD mà không biết. Có thể giúp HS hiểu biết các bộ phận trong cơ thể thông qua nhiều con đường nhưng thông qua GD giới tính vẫn là con đường quan trọng nhất. HS nam cũng như nữ phải được hiểu rõ về bộ phận sinh dục, về đặc điểm giới tính của mình...

- *Kiến thức về các dấu hiệu XHTD:* XHTD có các dấu hiệu khác nhau và gây ra những hậu quả khác nhau đối với người bị hại. Thông thường, XHTD có các dấu hiệu chủ yếu sau đây: Đối tượng gần các em nhìn chăm chăm vào vùng kín của các em; Hỏi những câu hỏi về tình dục; Có những hành động ôm ấp, vuốt ve các em; Chạm vào vùng nhạy cảm của các em... Khi HS nhận diện được các dấu hiệu XHTD, các em mới có khả năng thoát ra khỏi sự xâm hại của đối tượng một cách nhanh chóng.

- *Kiến thức về giao tiếp và ứng xử với những người xung quanh:* Kiến thức về giao tiếp và ứng xử với những người xung quanh không chỉ giúp HS thiết lập được mối quan hệ thân thiện, đúng mực với những người xung quanh mà còn giúp các em trong phòng chống XHTD. Sự cẩn trọng trong giao tiếp với người lạ, phản ứng kịp thời, dứt khoát đối với các dấu hiệu XHTD của đối tượng là những điều mà HS cần phải biết trong giao tiếp và ứng xử với những người xung quanh.

Hiểu rõ các nguy cơ bị lừa gạt, hãm hại khi kết thân, yêu đương qua mạng xã hội.

Nắm rõ luật pháp đối với hành vi XHTD và các quy định xử phạt của pháp luật đối với các hành vi XHTD trẻ em.

2.3.2. Giáo dục thái độ về phòng chống xâm hại tình dục cho học sinh trung học cơ sở

- *Lên án tệ nạn XHTD trẻ em:* XHTD trẻ em là một vấn nạn gây lo lắng, bức xúc trong dư luận xã hội và để lại hậu quả nặng nề đối với trẻ. GD phòng chống XHTD phải giúp HS có thái độ lên án tệ nạn này, lên án những kẻ đã có hành vi XHTD đối với trẻ em. XHTD trẻ em là hành vi vô đạo đức, dâm ô, cưỡng dâm trẻ em là hành vi của những kẻ mất hết tính người.

- *Thông cảm, chia sẻ, không kì thị với những người bị XHTD:* Những người bị XHTD thường nằm trong lứa tuổi HS tiểu học, HS THCS. Khi bị XHTD, các em vừa chịu tổn thất về mặt thể chất, vừa chịu tổn thất về mặt tinh thần. Có em đã phải bỏ học, thậm chí tìm đến cái chết. Trong hoàn cảnh này, các em rất cần sự giúp đỡ, thông cảm và chia sẻ của những người thân, thầy cô giáo, đặc biệt là bạn bè. Sự kì thị đối với trẻ, thiếu cảm thông có thể dẫn các em đến những hành động nông nổi, không kiểm soát được. Do đó, GD thái độ về phòng chống XHTD cho HS THCS cần phải chú ý, động viên

các em không xấu hổ, cảm thấy mình có lỗi khi bị XHTD và mạnh dạn tố cáo kẻ XHTD với tổ chức/cá nhân có trách nhiệm.

- *Tích cực tham gia vào các hoạt động phòng chống XHTD trẻ em*: Tích cực tham gia vào các hoạt động phòng chống XHTD trẻ em là biểu hiện cao nhất thái độ phòng chống XHTD của HS THCS. Khi tích cực tham gia vào các hoạt động phòng chống tệ nạn này, HS được trải nghiệm những trạng thái xúc cảm khác nhau: căm ghét đối với kẻ XHTD và thông cảm, chia sẻ với nạn nhân của sự XHTD. Vì thế, GD thái độ về phòng chống XHTD cho HS THCS cùng với GD sự lên án tệ nạn XHTD trẻ em, thông cảm, chia sẻ, không kì thị với những người bị XHTD còn phải GD các em có ý thức tham gia vào các hoạt động phòng chống XHTD trẻ em.

2.3.3. Giáo dục kĩ năng phòng chống xâm hại tình dục cho học sinh trung học cơ sở

- *Kĩ năng nhận biết các vùng nhạy cảm trên cơ thể*: Vùng nhạy cảm trên cơ thể HS bao gồm: miệng, ngực, vùng giữa hai đùi và mông. Đây là vùng riêng tư của các em. Các em không cho phép người khác được nhìn thấy vùng riêng tư của mình, không được chạm vào cơ thể của các em.

- *Kĩ năng vận dụng linh hoạt “quy tắc bàn tay giao tiếp” phù hợp với lứa tuổi THCS*: Trong trong các hành vi giao tiếp với các đối tượng khác nhau “quy tắc bàn tay giao tiếp” phải được tuân thủ. Mỗi ngón là một quy tắc: 1/ Ngón cái: Ôm hôn, dùng với người thân ruột thịt trong gia đình như ông bà, bố mẹ, anh chị em ruột; 2/ Ngón trỏ: Khoác tay, nắm tay với bạn bè, thầy cô giáo, họ hàng; 3/ Ngón giữa: Bắt tay, khi gặp người quen; 4/ Ngón áp út: Vẫy tay, nếu đó là người lạ; 5/ Ngón út: Xua tay không tiếp xúc, thậm chí hét to và bỏ chạy khi người xa lạ mà các em cảm thấy bất an tiến lại gần và có cử chỉ thân mật [1].

- *Kĩ năng giữ khoảng cách trong tình bạn, tình yêu ở tuổi học trò* để bảo vệ bản thân mình và cũng không vi phạm pháp luật.

- *Kĩ năng ứng phó với những người lạ mặt*: Người lạ mặt chính là đối tượng mà các em cần cảnh giác nhất. Tùy từng hoàn cảnh, các em có sự ứng phó thích hợp: Tránh xa người lạ mặt, khi người lạ mặt muốn bắt chuyện, làm quen với các em; Tuyệt đối không cho bất kì người lạ nào vào nhà khi các em ở nhà một mình...

Dạy trẻ nói “không” với những tình huống khiến bản thân khó chịu, không thoải mái là vô cùng cần thiết để bảo vệ bản thân khỏi những kẻ xấu; cần từ chối đi chơi xa một mình với bạn khác giới.

Không được giữ bí mật nếu bị xâm hại. Nhiều trẻ thường rất ngại chia sẻ với cha mẹ về các vấn đề mình gặp phải, đặc biệt là những câu chuyện nhạy cảm. Đây chính là điểm yếu mà tội phạm ấu dâm nắm được để uy

hiếp và lạm dụng trẻ dễ dàng.

- *Kĩ năng tự bảo vệ mình trước nguy cơ bị XHTD*: Đây được xem là kĩ năng quan trọng nhất cần phải GD cho HS THCS. Phần lớn các vụ XHTD xảy ra đối với HS là do các em không có kĩ năng tự bảo vệ mình. Để tự bảo vệ mình, các em không được đi chơi một mình với người lạ mặt, không được đến những nơi vắng vẻ, không bắt chuyện, làm quen với người lạ mặt, không ăn, không lấy các thứ mà người lạ cho...

- *Kĩ năng nhanh chóng thoát ra khỏi tình huống nguy hiểm*: Tình huống nguy hiểm là những tình huống mà các em đã bị kẻ xấu khống chế hoặc kẻ xấu bắt đầu thực hiện hành vi XHTD. Trong những tình huống như vậy, các em phải bình tĩnh, tìm cơ hội lúc kẻ xấu sơ hở để chạy thật nhanh hoặc la hét thật lớn, cầu cứu người xung quanh giúp đỡ.

- *Kĩ năng tìm kiếm sự giúp đỡ của những người xung quanh*: Kĩ năng tìm kiếm sự giúp đỡ của người khác khi có nguy cơ bị XHTD là một kĩ năng không thể thiếu được đối với HS THCS. Vì thế, cần khuyến khích các em nên gần gũi, chia sẻ với cha mẹ, thầy cô giáo, bạn bè thân khi cảm thấy bản thân không an toàn, có nguy cơ bị xâm hại, lạm dụng tình dục; Giúp các em ghi nhớ số điện thoại đường dây nóng can thiệp và trợ giúp trẻ em bị xâm hại, bạo lực: Đường dây tư vấn và hỗ trợ trẻ em 18001567; 18009069; gọi 113 hoặc đến các trụ sở công an gần nhất trình báo, yêu cầu giúp đỡ, bảo vệ và tố cáo các hành vi XHTD hoặc liên hệ với các trạm y tế, bệnh viện ở địa phương, nơi các em sẽ nhận được sự chăm sóc, điều trị thích hợp của các y, bác sĩ chuyên khoa; báo với chính quyền địa phương, cha mẹ, thầy cô giáo, các cơ quan chức năng để nhận được sự hỗ trợ tích cực về nhiều mặt...

2.4. Biện pháp giáo dục phòng chống xâm hại tình dục cho học sinh trung học cơ sở tỉnh Nghệ An

Tăng cường nhiều giải pháp phòng, chống bạo lực, XHTD trẻ em từ sự vào cuộc quyết liệt, mạnh mẽ và đồng bộ của toàn thể xã hội, bao gồm các cấp, các ngành, đoàn thể, cơ quan, tổ chức, gia đình và chính bản thân các em. Nhà trường cần lập kế hoạch GD phòng chống XHTD cho HS THCS, coi đây là nhiệm vụ năm học với mục tiêu hình thành thái độ, nâng cao kiến thức và tạo điều kiện để các em thực hành các kĩ năng phòng chống XHTD.

2.4.1. Đẩy mạnh các hoạt động truyền thông, tuyên truyền về phòng chống xâm hại tình dục cho học sinh trung học cơ sở

Một trong những nguyên nhân dẫn đến các vụ XHTD là sự thiếu hiểu biết về phòng chống XHTD của HS, phụ huynh và của cả thầy cô giáo. Vì thế, cần đẩy mạnh các hoạt động truyền thông và tuyên truyền về phòng chống XHTD cho HS THCS bằng nhiều hình thức: phát tờ rơi,

thông qua hệ thống truyền thông của xã/phường, vận động người dân tố giác những kẻ XHTD trẻ em...

Đối tượng tuyên truyền, ngoài HS cần tập trung vào các bậc phụ huynh. Bằng hoạt động truyền thông, tuyên truyền, cần giúp các bậc phụ huynh nắm được những kiến thức sơ đẳng về GD giới tính, dạy con cách bảo vệ cơ thể, dạy con chia sẻ với bố mẹ bất cứ nguy hiểm hay tình huống khác thường nào mà các em gặp phải, bản thân các bậc phụ huynh phải biết làm gì khi con mình bị XHTD...

2.4.2. Đánh giá nhanh kiến thức, thái độ, hành vi về phòng chống xâm hại tình dục của học sinh trung học cơ sở

GD phòng chống XHTD cho HS THCS là nhằm cung cấp kiến thức, hình thành thái độ và rèn luyện kỹ năng phòng chống XHTD cho các em. Để biết các mục tiêu này được thực hiện như thế nào cần có sự đánh giá nhanh kiến thức, thái độ, hành vi về phòng chống XHTD của HS. Giáo viên (GV) có thể sử dụng các phương pháp đàm thoại, tạo tình huống GD... để đánh giá HS về kiến thức, thái độ, hành vi về phòng chống XHTD. Điều quan trọng là, sau khi có kết quả đánh giá nhanh, GV cần có kế hoạch để tiếp tục GD phòng chống XHTD cho từng nhóm HS: nhóm HS này có thể phải chú ý nhiều hơn đến cung cấp kiến thức, nhóm HS khác có thể phải chú ý nhiều hơn đến bồi dưỡng thái độ, còn nhóm thứ ba có thể phải chú ý nhiều hơn đến rèn luyện kỹ năng phòng chống XHTD...

2.4.3. Hướng dẫn thực hành một số kỹ năng phòng chống xâm hại tình dục cho học sinh trung học cơ sở qua các hoạt động ngoại khóa

Tổ chức thi tìm hiểu về kiến thức, kỹ năng phòng chống XHTD cho HS, tổ chức thảo luận, chia sẻ với cha, mẹ HS về vấn đề XHTD..., tích hợp kiến thức phòng chống xâm hại trẻ em trong các tiết học có liên quan. Đây là hình thức GD phòng chống XHTD nhẹ nhàng nhưng lôi cuốn được sự tham gia của HS. Điều quan trọng nhất là lựa chọn được các hình thức thực hành phù hợp với nội dung GD phòng chống XHTD và đặc điểm lứa tuổi của HS. Vì thế, có thể lựa chọn các trò chơi sau đây: Trò chơi giải ô chữ về phòng chống XHTD, trò chơi trắc nghiệm nhanh về kiến thức phòng chống XHTD, trò chơi hỏi ngắn, đáp gọn về các biểu hiện XHTD và phòng chống XHTD... Cùng với lựa chọn trò chơi phù hợp, cần chú ý tổ chức trò chơi nhằm tạo điều kiện để tất cả HS trong lớp đều có thể tham gia. Nếu trò chơi chia thành nhóm thì luân phiên các em trong nhóm thay nhau làm nhóm trưởng. Sau mỗi trò chơi, GV cần có nhận xét, đánh giá...

2.4.4. Xây dựng các tình huống về phòng chống xâm hại tình dục để học sinh trung học cơ sở xử lý

Tập cho HS xử lý các tình huống phòng chống XHTD

là biện pháp hiệu quả nhất để rèn luyện cho các em kỹ năng phòng chống XHTD. Vì thế, cần xây dựng các tình huống gắn liền với những kỹ năng phòng chống XHTD cần GD cho các em: Tình huống sử dụng “quy tắc bàn tay giao tiếp”, tình huống ứng phó với những người lạ mặt, tình huống tự bảo vệ mình trước nguy cơ bị XHTD, tình huống nhanh chóng thoát ra khỏi sự nguy hiểm, tình huống nhờ sự giúp đỡ của những người xung quanh... Ở mỗi tình huống, cần yêu cầu HS đưa ra một số phương án xử lý có thể có, từ đó lựa chọn phương án tối ưu.

2.4.5. Xây dựng phòng tham vấn học đường với các hoạt động thường nhật trong các nhà trường

Tham vấn học đường là hoạt động tư vấn, chia sẻ, giúp đỡ, tháo gỡ vướng mắc trong suy nghĩ cho các em HS cũng như tổ chức các hoạt động GD phù hợp với lứa tuổi HS. Đây chính là một kênh hiệu quả để các em tìm kiếm sự giúp đỡ về các vấn đề XHTD.

2.4.6. Tăng cường sự phối hợp giữa nhà trường và gia đình trong giáo dục phòng chống xâm hại tình dục cho học sinh trung học cơ sở

Trong GD phòng chống XHTD cho HS THCS, gia đình giữ một vai trò quan trọng vì bố mẹ thường là người hiểu con mình nhất. Nếu như ở nhà, HS được bố mẹ hướng dẫn cách bảo vệ cơ thể, dạy cho HS cách nói “không”, cách từ chối và phản ứng lại nếu có người có ý định xâm hại, cách thoát ra khỏi những tình huống nguy hiểm... thì đây chính là cơ sở ban đầu để GD phòng chống XHTD trong nhà trường. Vì thế, cần tăng cường sự phối hợp giữa nhà trường và gia đình trong GD phòng chống XHTD cho HS. Khi tổ chức các hoạt động GD phòng chống XHTD cho HS, nhà trường cần huy động sự tham gia của các bậc phụ huynh. Các bậc phụ huynh cần nhận thức rõ trách nhiệm của mình trong việc bảo vệ con cái, cùng với nhà trường và các tổ chức xã hội ngăn ngừa, đẩy lùi, đi đến xóa bỏ tệ nạn XHTD trẻ em.

3. Kết luận

GD phòng chống XHTD là một nội dung quan trọng trong nhà trường phổ thông nói chung, trường THCS nói riêng, nhằm hình thành ở HS kiến thức, thái độ và kỹ năng về phòng chống XHTD. Để nâng cao hiệu quả GD phòng chống XHTD cho HS THCS tỉnh Nghệ An, cần áp dụng đồng bộ các biện pháp: Đẩy mạnh các hoạt động truyền thông, tuyên truyền về phòng chống XHTD cho HS THCS; Tổ chức các hội thi tìm hiểu về phòng chống XHTD cho HS THCS; Xây dựng các tình huống về phòng chống XHTD để HS THCS xử lý; Đánh giá nhanh kiến thức, thái độ, hành vi về phòng chống XHTD của HS THCS; Phát huy hiệu quả của công tác tham vấn học đường; Tăng cường sự phối hợp giữa nhà trường và gia đình trong GD phòng chống XHTD cho HS THCS.

Tài liệu tham khảo

- [1] Unicef Việt Nam, (2012), *Tài liệu tập huấn tham vấn cho trẻ em bị lạm dụng*.
- [2] Bộ Giáo dục và Đào tạo - Ủy ban Dân số, Gia đình và Trẻ em, (2005), *Giáo dục dân số - sức khỏe sinh sản vị thành niên*. Ủy ban Dân số, Gia đình và Trẻ em ban hành.
- [3] Đỗ Thị Tường Vi (chủ biên), (2005), *Giáo dục sức khỏe sinh sản vị thành niên, thanh niên*, phần 1, NXB Giao thông Vận tải.
- [4] Ủy ban Y tế Hà Lan - Việt Nam, (2017), *Giáo dục sức khỏe sinh sản vị thành niên cho học sinh trung học phổ thông*, NXB Chính trị Quốc gia Sự thật.
- [5] Trần Thị Minh Đức - Đỗ Hoàng, (11/2006), *Tham vấn học đường - nhìn từ góc độ giới*, Tạp chí Tâm lý học, số 92.

THE NEEDS AND SOLUTIONS FOR THE EDUCATION ON SEXUAL ABUSE PREVENTION FOR SECONDARY SCHOOL STUDENTS IN NGHE AN PROVINCE

Le Thi Hoai Chung

Department of Propaganda and Training,
 Nghe An Provincial Party Committee
 309 Vo Nguyen Hien, Vinh city,
 Nghe An province, Vietnam
 Email: hoaichungbs@gmail.com

ABSTRACT: *Nghe An is recently one of the provinces alerted to child sexual abuse. The prevention of sexual abuse of children becomes more important than ever, especially skill education for children to protect themselves. On the basis of clarifying the basic concepts, the need and the content of education against sexual abuse, the article proposes 6 measures to improve the effectiveness of sexual abuse prevention education for students at secondary schools in Nghe An province, including: Promoting communication activities and propaganda on sexual abuse prevention for secondary school students; Organizing contests on sexual abuse prevention for secondary school students; Creating situations sexual abuse prevention for the students to actively solve problems; Quickly assessing the knowledge, attitudes and behaviors on sexual abuse prevention of secondary school students; Promoting the effectiveness of school consultations; Strengthen coordination between schools and families in education on sexual abuse prevention for students at secondary schools.*

KEYWORDS: *Sexual abuse; Prevention of sexual abuse; education on sexual abuse prevention.*